

משה חיים פלח

עירובין – סוכה

לרשות הרצים הנרכו היכר זראשו הפתוח לרשות הרצים, דלכאורה משמע דמש"כ וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרצים, היינו משום דהמצוי הוא רשות לכל בני החצרות, ומשמע לפ"ז דהא דהנרכו תיקון צרוח רביעית היינו דוקא צמצוי דדמי לרשות הרצים, וכן צחצר דמשמשת לכל בני החצר (וכה נמי תיקנו דין עירובי חצירות) משא"כ ברשות היחיד דעלמא, סגי בג' מחיצות אף מדרבנן.

ונראה לדון צביאור שיטת רש"י בסוכה, דהנה בסוכה (ו א) שמים כהלכתן ושלישית אפילו טפח אמר רבא וכן לשבת מגו דהויא דופן לענין סוכה הויא דופן לענין שבת, ונתקשו כל הראשונים שם דנהי דמכה המיגו חשיבא מחיצת טפח מחיצה גמורה, אך אכתי ליכא אל"ג מחיצות, והרי מדרבנן צעינן בשבת ד' מחיצות.

ונראה לדון בשיטת רש"י בסוכה, דס"ל דצאמת בכל רשות היחיד אף מדרבנן סגי בג' מחיצות, ולא הנרכו תיקון צרוח רביעית אל"ג צחצר וצמצוי דדמו לרשות הרצים.^א

בריש סוכה (ז א) מיייתי למתניתין דריש מכילתין מצוי שהוא גזבה מעשרים אמה ימעט, ורש"י שם פי"ו ז"ל מצוי שהוא סתום משלש לדין וראשו פתוח לרשות הרצים, וחצירות פתוחות לו ויואלות וצלות לרשות הרצים הרי הוא רשות היחיד לבני חצירות, ואסרו חכמים להוציא מרשותו לרשות חצירו בלא עירוב, שהחצירות כל אחת רשות לעצמה, והמצוי רשות לכולן, והנרכו צו שיתוף להשתתף כל החצירות צפת או ציין, ולהניח השיתוף באחת מן החצירות, ולפי שאין לו מחיצה רביעית וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרצים הנרכו היכר זראשו הפתוח לרשות הרצים או לחי זקוף או קורה מכותל לכותל ואם גזבה הקורה מעשרים אמה ימעט עכ"ל.

ואריכות דברי רש"י צ"צ טובא, דמה הולך כלל להזכיר ענין עירוב ושיתוף, דאסרו חכמים לטלטל בלא עירוב ושיתוף, הא עיקר דינא דהתם מייירי צדיני המחיצות, דמדרבנן הנרכו תיקון אף צרוח רביעית, ובה צעינן לחי או קורה.

עוד צ"צ הא דסיים רש"י 'ולפי שאין לו מחיצה רביעית וקרוב הוא להיות דומה

^א וכן מבואר טפי הא דמצינו חילוקי דינים בגדרי התיקון בין חצר למצוי, דמצוי שארכו יתר על רחבו וצתים וחצרות פתוחים לחוץ, נותר בלאי או קורה, ואילו כל היכא דלא נתקיימו גדרי מצוי, וכגון דאין ארכו

האחרו' בדברי רש"י בסוכה (ד א, ז א) דביסוד הדין לעולם בעינן ד' מחיצות, אלא דכל דאיכא ג' מחיצות, הרי הרוח הרביעית חשיבא כולה כפתח, ומעתה היינו דוקא היכא דאית ליה שם פתח, דאינו יתר על י' אמות ולא הוי בקרן זוית, ובסוגיא דלקמן (גד ז) הא מייירי בנפרץ בקרן זוית או ביתר מי' אמות כמבואר התם.]

ומעתה מבואר הא דהקדים רש"י תקנת עירובי חצירות ושיתופי מבוארות, דבזה תיקנו להחשיב החצר והמבוי כעין רשות הרבים, ובכלל הך תקנה הצריכו נמי תיקון ברוח רביעית.

וואין להקשות מהא דמבואר לקמן בפרק כל גגות (גד ז) דאף בית שנפרץ מרוח רביעית אסור בטלטול, דהא כבר ביארו

יתר על רחבו או אין בתים וחצרות פתוחין לתוכו, בעי פס ארבעה, ואם איתא דהך דינא דמדרבנן בעי ד' מחיצות הוי דין בכל רה"י, ו"ב קצת הא דחילקו בגדר מחיצה רביעית בין חצר למבוי, אך לשיטת רש"י מבואר היטב, דמעיקרא כל הך דינא דבעי תיקון היכר ברוח רביעית הוי דין במבוי וחצר דוקא, דמכח ריבוי הדיורין דמי לרה"ר, ובזה חילקו בין חצר למבוי.